

ЗВІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**V Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ
ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

*з нагоди 75-річного ювілею
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»*

Частина I

12-13 вересня 2019 року, м. Херсон

УДК 37.018
Т33

Редакційна колегія:

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;
Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;
Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, доцент;
Колеснік І. М. – завідувач навчально-методичної лабораторії.

Т33   **Теоретико-методологічні** основи розвитку освіти та управлінської діяльності: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 вересня 2019 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: у II ч. Ч. I. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» 2019. 233 с.

Збірник містить матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності». У працях авторів розглянуто історію розвитку та управління освітою, теоретико-методологічні аспекти організації управління сучасними закладами освіти, роль сучасних освітніх технологій у розвитку та управлінні освітою, освітньо-виховний простір як середовище формування та розвитку особистості, різні підходи до професійного розвитку педагогів.

УДК 37.018

Статті подано в авторській редакції. Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори.

© КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019

ЗМІСТ

Амеліна О. О. Програма розвитку закладу як стратегічний інструмент управління школою	5
Бабко Т. М. Тренінгова підготовка управлінської команди до вдосконалення профорієнтаційної роботи в сучасному закладі освіти.....	12
Богун І. Г. Професійне самовиховання й саморозвиток вихователів дітей дошкільного віку в умовах неперервної освіти.....	17
Борисюк З. В. Технологія критичного мислення на уроках словесності.....	20
Булда А. А., Машкевич А. А. Професійний розвиток педагогів у системі неперервної освіти Франції.....	27
Буняк С. М. Формування ключових компетентностей та національно-патріотичних якостей особистості учня в позакласній роботі.....	31
Вороніна М. В., Раскевич І. В., Головченко С. М. Обстеження та специфіка роботи вихователя з дітьми раннього віку щодо подолання мовленнєвих порушень	34
Гапон А. В. Спеціалізована військова освіта в структурі сучасного освітнього простору України.....	39
Гусєва А. О. Розвиток професійної компетентності класного керівника в закладах загальної середньої освіти	43
Данилова О. І., Головачов І. Є. Реформа загальноосвітньої та професійної школи 1988 року (на прикладі південного регіону України)	48
Данилюк С. С. Наукові підходи до моделювання інноваційного освітнього простору закладу освіти.....	54
Десятов Т. М., Тимошенко Ю. В. Особливості упровадження внутрішньої системи забезпечення якості як складової частини управління якістю вищої освіти (термінологічні і методологічні зауваги до проблеми)	59
Жорова І. Я., Зубко А. М. Професійний розвиток педагога: світові тенденції в післядипломній освіті України.....	64
Колеснік І. М., Сургаєва В. В., Ежова Т. М. Медіаосвіта як сучасна потреба освітнього простору.....	69
Кошкіна Г. Л. Дослідження рівня цифрової компетентності вчителів англійської мови: етап самодіагностики.....	74
Кривонос Л. Г. Психолого-педагогічна культура вчителя як основа гуманізації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.....	77
Кузьменко Ю. В. Сучасний стан реформування правничої освіти в Україні	82
Куликова Л. Б. О непреходящих ценностях античной цивилизации для современного образования.....	85
Месарош Л. В. Визначення ролі розв'язування задач з кінематики у розвитку логічного мислення учнів через аналіз типових задач	99
Мешко Г. М., Мешко О. І. Формування професійної стресостійкості майбутніх керівників закладів освіти на етапі магістерської підготовки	102
Навроцька М. М. Педагогічні аспекти розвитку професійного іміджу педагога ..	106
Одайник С. Ф. Моніторинг якості освіти як система послідовних і систематичних заходів, спрямованих на поліпшення якості загальної середньої освіти	110
Осталенко А. К. Основи формування підприємницьких навичок у майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності	114

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Парфїрян А. В. Соціалізація здобувачів освіти засобами сучасного родинно-освітнього простору	11
Петров В. Ф., Данилюк О. Б. Особливості педагогічного менеджменту в сучасному освітньому просторі	12
Полєвікова О. Б., Шурда Ж. І. Формування повленненої особистості дошкільника в процесі навчання у сім'яробітництві	12
Примакова В. В. Сучасна школа як простір для розвитку життєвої компетентності особистості	13
Процун І. В. Особливості управління сучасним позашкільним навчальним закладом	13
Ревть А. Б., Лябойко С. М. Технології соціальної реабілітації дітей, що постраждали від насильства	14
Ревть А. Б., Осідач О. О. Технології соціальної реабілітації осіб з особливими потребами	14
Ревть А. Б., Рябцова Ю. В. Допомога підліткам, схильним до суїциду	15
Рідкоус О. В. Специфіка формування педагогічної майстерності сучасного вчителя	15
Сас Н. М. Передбачення компетентностей випускників ЗВО майбутнього	16
Свинолупова Л. В. Співпраця вчителів, учнів, батьків, громади – успіх розвитку освітнього закладу	16
Стрєбна О. В. Особливості освітнього процесу за Концепцією «Нової української школи»	17
Тарабанова Я. В. Професійний розвиток педагогічних працівників сільської місцевості в добу освітніх змін	17
Тосленко Л. М. Співпраця сім'ї та закладу дошкільної освіти як необхідна умова формування та розвитку особистості дитини	18
Тробюк Н. Ю. Толерантність як якість особистості у професійній діяльності офіцера Національної гвардії України	18
Туркот Т. І. Забезпечення гуманних взаємовідносин суб'єктів освітнього процесу як актуальна проблема менеджменту освіти	19
Ходаковська Л. В. Сучасний керівник закладу дошкільної освіти: який він?	19
Цорюта О. І. Толерантність як чинник сприятливого середовища в умовах інклюзивної освіти	20
Шумаріна І. Г. Розвиток критичного мислення учнів та вчителів у контексті концепції Нової української школи	20
Юдіна О. В. Готовність учителя закладу загальної середньої освіти до роботи в умовах інклюзивного навчання	21
Юзбашова Г. С. Профільне навчання як динамічний процес розвитку суспільства	21
Юрченко С. С. Реалізація основних завдань освітньо-виховної роботи з молодшими школярами в літній період 40-х рр. ХХ ст	22
Відомості про авторів	22

Науково-методичне видання

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали

V Всеукраїнської
науково-практичної конференції

У двох частинах
Частина I

12-13 вересня 2019 року

м. Херсон

Відповідальні за випуск – **Ковальський В. І.**

Технічний редактор – **Мироненко М. П.**

Підписано до друку 02.09.2019 р. формат 60x84/16 (А-5)
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Verdana
Умовн. друк. арк. 13,5. Наклад 100.

Друк здійснено з оригінал-макету
у КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
Свідоцтво ХС № 74 від 30.12.2011 р.

Адреса редакції й видавництва
вул. Покришева, 41
м. Херсон
73034
тел. (0552) 37-02-66
E-mail: info@academy.ks.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

точки в даний момент часу (або миттєву швидкість) знаходитимо шляхом диференціювання за часом рівняння руху.

Фізика є підґрунтям вивчення біофізики, геофізики, математичної фізики, теоретичної механіки, тощо. Адже майбутній фахівець має на належному рівні володіти фізико-математичними методами, вміти створювати, аналізувати та досліджувати фізико-математичні моделі при розв'язанні професійних задач. Кожний фаховий спеціаліст майбутнього повинен розуміти чимало складних процесів науки і техніки [4].

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні висновки: аналіз задач із кінематики зумовлений необхідністю визначення реакції учнів та їх готовності до сприйняття задач такого типу та на зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі.

В умовах науково-технічного прогресу потрібно створити оптимальні умови для зацікавленості учнів до фізики, сприяти формуванню базових фізичних знань з механіки, виявити спірні питання та можливі використання їх нестандартних розв'язків, показати їх необхідність для формування широкого світогляду учнів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Корсак К.В. Вчимо механіку на уроці та вдома. Збірник задач. Х.: Ранок. - 2003. - 144 с.
2. Жарков О.О. , Коломієць Ю.В. Роль і значення позакласної роботи у загальній системі навчання. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [www.URL:http://www.rusnauka.com/26_OINXXI_2009/Pedagogica/52580.doc](http://www.rusnauka.com/26_OINXXI_2009/Pedagogica/52580.doc) .htm.
3. Ковтонюк Г. Роль позакласних заходів в організації самостійної пізнавальної діяльності школярів з математики та фізики. Нова педагогічна думка. - 2016. - с. 66-68.
4. Месарош Л. Дзямко В. Визначення ролі механіки у розвитку творчих здібностей і логічного мислення учнів через аналіз типових задач конкурсів «Кенгуру» та «Левеня». Науковий вісник ужгородського університету. Серія педагогіка. Соціальна робота. №43.- 2018. - с. 173-176.

Мешко Г. М., Мешко О. І.*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СТРЕСОСТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ НА ЕТАПІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Праця менеджера супроводжується постійним перенапруженням психічних і фізіологічних функцій, розвитком стану, що характерний для професійного стресу. Тому керівники закладів освіти як представники стресонебезпечної професії потребують захисту. Ефективним способом захисту від професійного стресу є формування стресостійкості майбутніх керівників закладів освіти на етапі фахової підготовки.

Стійкість до стресу виступає важливим чинником забезпечення ефективності і надійності управлінської діяльності. Стресостійкість є

* © Мешко Г. М., Мешко О. І.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

однією з властивостей особистості, що забезпечує успішність подолання професійного стресу. Стресостійкість допомагає фахівцю оберігати свою особистість від дезінтеграції, різноманітних розладів, створює основу для внутрішньої гармонії, високої працездатності, визначає і стан його професійного здоров'я.

Системний підхід до проблеми попередження стресових станів представлений у працях В. Бобрицької, Г. Габдреевої, С. Гремлінга, Дж. Грінберга, Т. Зайчикової, Т. Кокса, А. Леонової і А. Кузнецової, Н. Назарук, В. Розова, М. Сандомирського, Н. Самоукіної, О. Саннікової, Ю. Щербатих та ін. Аналіз цих джерел свідчить про те, що сучасна психологічна наука має великий арсенал засобів управління стресовими станами, способів оптимізації функціональних станів людини, методів попередження негативних емоційних станів, які можна використати і на етапі професійної підготовки майбутніх керівників закладів освіти.

У деяких закладах вищої освіти (вітчизняних і зарубіжних) є спроби запровадження курсів «Психофізіологія професійної діяльності», «Психологія здоров'я», «Лікувальна педагогіка», а також розробляються авторські курси у рамках дисертаційних досліджень «Культура здоров'я», «Культура професійного здоров'я», «Здоровий спосіб життя», «Здоров'язбережувальна педагогіка» тощо (О. Багнетова, Н. Гончарова, Г. Кривошеєва, С. Лебедченко, В. Магін, О. Марковець, Г. Мітін, В. Мойсеюк, Н. Рибачук, О. Хлівна, О. Яковлева та ін.). У більшості випадків розроблені авторські програми інформаційно-профілактичної та фізкультурно-оздоровчої спрямованості зосереджують увагу на формуванні здорового способу життя студентів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що дослідження в основному спрямовані на попередження виникнення стресу у фахівців. Формуванню стресостійкості майбутніх керівників закладів освіти приділяється недостатня увага. Незважаючи на значну кількість робіт із зазначеної проблеми, недослідженими є шляхи формування її у майбутніх фахівців. Мета статті полягає у виявленні та аналізі шляхів формування професійної стресостійкості майбутніх керівників закладів освіти на етапі навчання в магістратурі.

У науковій літературі як синонімічні поняття до стресостійкості вживаються поняття «емоційна стійкість», «психологічна стійкість», «стрес-резистентність», «стрес-толерантність», «фрустраційна толерантність», «резильєнтність».

Емоційна стійкість – це властивість, яка характеризує людину у процесі напруженої діяльності. Головними складниками емоційної стійкості науковці називають адекватність емоційної оцінки ситуацій, відповідність емоційних реакцій, гармонійність відносин між усіма компонентами діяльності в емоціогенних умовах. У науковій літературі використовуються терміни психічна стійкість і психологічна стійкість, хоча трактуються вони як синоніми. Психічну стійкість розуміють як

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

помірність, рівновагу сталості й мінливості особистості. Йдеться про сталість головних життєвих принципів і цілей, домінуючих мотивів, способів поведінки, реагування в типових ситуаціях. Мінливість виявляється у динаміці мотивів, появі нових способів поведінки, пошуку нових способів діяльності, виробленні нових форм реагування [2, с. 841]. Отже, психічна стійкість – це складна якість особистості, що об'єднує врівноваженість, стійкість (стабільність, постійність), опірність (резистентність). Психічна стійкість дає змогу особистості протистояти життєвим і професійним труднощам, несприятливим обставинам та ситуаціям, конструктивно долати їх, зберігати здоров'я і працездатність.

Під стресостійкістю розуміють інтегративну якість людини, яка характеризується необхідною мірою адаптації індивіда до впливу екстремальних факторів середовища і професійної діяльності, детермінується рівнем активації ресурсів організму та психіки індивіда і проявляється в показниках її функціонального стану і працездатності [1, с. 312].

Формування професійної стресостійкості пов'язане з пошуком ресурсів, що допомагають у подоланні негативних наслідків стресових ситуацій. Ресурси – це внутрішні і зовнішні змінні, що сприяють психологічній стійкості в стресогенній ситуації [2, с. 290]. Процес подолання стресу визначається використовуваними для його реалізації індивідуальними можливостями (ресурсами), а також стратегіями поведінки і способами дій в стресогенній ситуації. Ці чинники формують механізми психічної регуляції подолання стресу і характеризують сутність цього процесу [1].

Формування стресостійкості майбутніх фахівців повинно бути спрямоване, насамперед, на усунення потенційних джерел стресу в їх внутрішньому світі. Для формування професійної стресостійкості важливе значення має навчання навичкам психічної саморегуляції, конструктивного подолання професійних труднощів, методам аналізу, інтерпретації та реалістичної оцінки стресогенних ситуацій, оволодіння конструктивними копінг-стратегіями.

Формуванню професійної стресостійкості студентів сприяють насамперед курси психолого-педагогічного циклу, зокрема «Психологія і педагогіка вищої школи», «Психологія управління». На підготовку майбутніх керівників закладів освіти до збереження і зміцнення професійного здоров'я спеціально орієнтовано розроблений нами курс «Професійне здоров'я».

Запропонований нами курс сприяє формуванню професійної стресостійкості, оптимальної стратегії збереження і зміцнення професійного здоров'я, компетентності здоров'язбереження майбутніх керівників закладів освіти. Завданнями курсу є: засвоєння студентами системи знань про сутність професійного здоров'я, його критерії, детермінанти; формування ціннісного і відповідального ставлення до власного професійного здоров'я; ознайомлення з основними принципами, засобами, формами здоров'язбережувальної діяльності, сучасними оздоровчими технологіями; активізація у студентів прагнення до самостійного

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

проектування програм збереження професійного здоров'я; мотивування до пошуку власних систем оздоровлення; формування саногенного мислення майбутніх фахівців.

Курс «Професійне здоров'я» розрахований на 90 годин (10 год. лекцій, 20 год. практичні заняття), вміщує два змістові модулі: «Професійне здоров'я як умова ефективності управлінської діяльності» і «Шляхи та засоби збереження і зміцнення професійного здоров'я. Основи професійної самореабілітації». Програмою курсу передбачено розгляд таких тем: «Детермінанти професійного здоров'я»; «Вплив професії на здоров'я педагога. Професійні деформації, деструкції, шляхи їх попередження і усунення»; «Професійний стрес. Емоційне вигорання»; «Стресменеджмент в управлінській діяльності. Методи формування професійної стресостійкості»; «Профілактика і сповільнення процесу професійного старіння»; «Ортобіотика у професійній діяльності»; «Гармонія особистості і професійне здоров'я»; «Технології збереження професійного здоров'я. Професійна самореабілітація. Психотехнології самооздоровлення».

У процесі читання курсу пропонуємо успішні способи подолання стресу, які науковці [5; 6] об'єднують у чотири групи: 1) активна взаємодія зі стресором або вплив на саму проблему; 2) зміна погляду на проблему, зміна ставлення до неї або інша інтерпретація проблеми; 3) приймання проблеми і зменшення фізичного ефекту від продовжуваного нею стресу; 4) комплексні способи, що поєднують в собі перелічені вище групи (допомога іншим, віра в Бога, зміна способу життя, наближаючи його до здорового і врівноваженого).

Також нами розроблено і впроваджено програму занять психолого-педагогічного тренінгу [4]. Основні завдання психолого-педагогічного тренінгу спрямовані на те, щоб запустити процес розвитку адекватної самооцінки, саногенного мислення, конструктивного спілкування та саморегуляції стресових станів. Діяльність тренінгової групи спрямується на: формування рефлексії, вміння розпізнавати свій емоційний стан, мотиви поведінки, наслідки вчинків; позитивне сприймання себе і прийняття себе, своїх достоїнств і недоліків, усвідомлення власної цінності й унікальності, своїх здібностей і можливостей, формування позитивної Я-концепції, асертивної поведінки; профілактику соціально і професійно небажаних якостей, деформацій, деструктивних змін особистості; формування саногенного мислення; активізацію психологічних механізмів саморегуляції, навчання основам саморегуляції; розвиток готовності до самозмін, саморозвитку, самореалізації у сфері професійної діяльності; формування стресостійкості як вміння знаходити власні ресурси у складних ситуаціях.

Діяльність тренінгової групи передбачає актуалізацію особистісних та нервово-психічних ресурсів її членів, зокрема активних стратегій поведінки подолання, усвідомлення та зменшення деструктивного впливу акцентуацій і темпераменту, розв'язання

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

внутрішньоособистісних конфліктів. Майбутні управлінці вчать ся моделювати поведінку в стресових ситуаціях, розуміти власні емоції, знижувати розпал ситуації за допомогою ігрових засобів, використання різних психотехнік, концентрувати увагу на позитивному.

Участь майбутніх менеджерів освіти у роботі тренінгової групи сприяє пізнанню своїх сильних і слабких сторін, поступовому усуненню невротичних компонентів власного внутрішнього світу, покращенню взаємодії з іншими людьми, узгодженню інтегральних якостей особистості. Тренінг створює умови для розвитку таких метапрофесійних якостей, як комунікативність, рефлексивність, асертивність (впевненість у собі), толерантність. Психолого-педагогічний тренінг спрямовується на опанування психотехніками суб'єктного самовпливу. Варто зауважити, що система психологічних впливів, які спрямовані на підвищення рівня стресостійкості майбутніх керівників освітніх установ, має не загальний, універсальний характер, а будується з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Отже, для формування професійної стресостійкості майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури важливе значення мають: формування навичок продуктивної взаємодії та навичок конструктивного вирішення конфліктів, подолання професійних труднощів, формування стратегій захисту від стресу, навчання способам і прийомам саморегуляції, формування саногенного мислення.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в обґрунтуванні й упровадженні комплексної програми збереження і зміцнення професійного здоров'я керівників закладів загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бодров В.А. Психология профессиональной деятельности. Теоретические и прикладные проблемы. М. : Издательство «Институт психологии РАН», 2006. 623 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник для студ. психол. і педаг. спеціальностей. 2-е видан., випр. і доп. К. : «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.
3. Водопьянова Н.Е. Психодиагностика стресса. СПб. : Питер, 2009. 336 с.
4. Meshko H. Psycho-pedagogical training as means of personality harmonization of the future teacher // International Journal of Social and Educational Innovation (IJSEIro). Suceava (Romania), 2016. Volume 3, Issue 5. S. 85-92.
5. Митева И.Ю. Курс управления стрессом. Москва : ИКЦ «МарТ»; Ростов-н/Д. : «МарТ», 2004. 288 с.
6. Цибульська Т.Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій. К. : Наукова думка, 2000. 190 с.

Навроцька М. М. *

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ПЕДАГОГА

Завданням загальноосвітніх закладів є формування у підростаючого покоління умінь орієнтуватися, знаходити та

* © Навроцька М. М.